

Logboek boomvalken, 2014.

Locatie 1

Broedresultaat 3 uitgevlogen jongen, waarvan een zwak

24-4-2014 16.00

De drie masten, Hekelingen en Waterland doorgefietst, niets. Wel 3 kraaiennesten

Mast 2, lage traverse waterzijde, uiterste punt.

Mast 3 lage traverse, waterzijde, tegen het vierkant hart aan.

Waterlandbosje in boom aan overzijde t.o.v. vorig jaar.

22-6-2014 Bijschrift: het nest in mast 1 was onzichtbaar en uitgerekend daar zit het nest.

28-4-2014 15.30- 17.30 windstil, en bewolkt, beetje broeierig

Omdat Ed gisteren op twee momenten een boomvalk boven Hekelingen zegt te hebben gezien, fiets ik het hele gebied al struinend en luisterend rond. Helaas. Op de terugweg zie ik er dan toch een zitten bovenin mast 2 (foto gemaakt). Stiekem toch opgelucht en blij en ik verwonder mij over de magie: zo'n lange reis en dan toch weer veilig terug zijn. Een kleintje, dus waarschijnlijk een man, hoewel dat op formaat niet helemaal sluitend is. Een tweede vogel niet gezien.

03-05-2014 9.30 – 11.30 wisselend bewolkt, zonnig

Tino had gebeld er gisteren twee te hebben gezien, druk donderjagend in een perceel van het park bij de tennisbaan. Een had een tak in zijn bek, dacht hij, wat mij ernstig aan het twijfelen bracht. Misschien sperwer? Of BV en Sperwer. Ik ga ernaartoe en hoor bij aankomst meteen een bedelroep. In loop naar de zuidkant en zie warempel ene boomvalk in een boom zitten. Een licht exemplaar, met zeer lichte onderstaartveren en zo het lijkt nog lichte veertjes op de kop. Een jong vrouwtje wellicht. Foto's gemaakt. Vogel blijft ganse tijd in de boom, af en toe wiewiewie-end. Andere vogel niet gezien, noch gehoord.

4-5-2014 11.30-16.30 wisselend bewolkt, frisse wind uit Noordwest. **Kopstrekken en copulatie.**

BV in perceel bij tennisbaan niet aangetroffen, geen geluid. Met de telescoop zie ik nog net mast 2 met iets erin. Ik stap in de auto en rijd daar naartoe. Aangekomen vliegt net een man boomvalk richting Simonshaven en begint daar op grote hoogte te cirkelen, met af en toe baksteenvlucht. Na een half uur hoor ik ineens wiewiewie uit mast twee. Even later zie ik een vrouwtje zitten, links naast het middenvak. Daarna op de bovenste, achterste traverse een man. Er gebeurt een uur niets. Af en toe bedelroep het vrouwtje. Dan hoor ik de **meerkoetroep** van het mannetje. Dit zit zich te poetsen en krabt zich een paar keer door met de linkerpoot snel langs de wang te gaan. Opeens zie ik dat het **mannetje de kop herhaald achteroverknikt** en als het ware rekkend omhoog kijkt. Dat gaat een paar minuten zo door. Opeens vliegt het mannetje op, maakt een kort bochtje en landt op de rug van het vrouwtje. Roeiend met de vleugels copuleert het mannetje met zijn vrouw, die zachtjes lahnt. Een tijdje later vliegen beide op en snellen met hoge snelheid richting pontje en verdwijnen aan de overkant van het Spui achter bomen. Dan is het mannetje weer in beeld, schroeft langzaam op naar grote hoogte en laat zich als een baksteen vallen om vlak boven een boerderij weer omhoog te zwenken. Geen duidelijke uitval naar iets. Balts? Omstreeks 15.45 zie ik ze nog even bij de mast, daarna zijn ze ineens weg en komen niet meer terug.

12-5-2014 16.00-18.00 wisselend bewolkt, met krachtige Zuidwesten wind.

het heeft dagen achtereen onophoudelijk geregend en hard gewaaid. Sinds 4-5-2014 geen boomvalk meer gezien, noch in de mast, noch in het park, noch in de wijk. Vandaag dik anderhalf uur het hele gebied over getuurd vanaf een paar centrale posities. Vanaf het platform bij het pontje tuur ik rond 17.30 richting Hekelingen en boven de huizen zie ik eindelijk het mij bekende silhouet. **De boomvalk**

schroeft op naar heel hoog, wordt even door een kraai belaagd, die hij na wat schermutselingen van zich afschudt met een krachtige versnelling. Op grote hoogte dan het kenmerkende versnellen, in rechte vlucht schuin naar beneden, dan nog steiler en versnellend. Een verkeerbord en daarna een bosje populieren ontleemt het zicht op de rest. Ik zie nog een flits door het bladerdak en foetsie. Helaas ook niet kunnen zien waar de valk eventueel ging zitten. **Het word weer een heel gepuzzel om uit te vinden waar ze een nest gaan innemen.**

13-5-2014 Wisselend bewolkt, wind Noord 5.

Vandaag al vroeg op pad gegaan, om te kijken of ze misschien vroeg actief zijn, maar helaas, in de masten zit niets en in het park is niets te horen. Om 08.30 komt er eindelijk een jagende valk in beeld, ik zit dan op de Aaldijk. Hij komt uit de richting van het voetbalveldbosje, jaagt richting VV Hekelingen en verdwijnt helaas weer achter een bomenrij. Vervolg niet gezien. De rest van de ochtend het hele gebied doorkruist tot aan Beerenplaat. Nada. Gelukkig om 14.45 zat er een in het betreffende bosje, eer ik mijn fototoestel had, vloog hij weg. Maar positief is dat ze dit bosje kennelijk toch als basis hebben ingenomen.

17-5-2014 06.30- 7.00 weinig wind, onbewolkt.

Anderhalf uur onder het voetbalveldbosje gezeten met gunstig uitzicht op Hekelingen, maar niets. Later een paar uur bij Stompaardse plas geweest, hier niets van jagende boomvalken. **Op 10.00 bij mast 2 zitten ze dan eindelijk te niks (althans de man, want vrouwlief lahnt).** Man zit rechts naast kern op onderste balk van bovenste traverse. Vrouw op zelfde hoogte op linker buitenplatform naast kern. Ik moest helaas weg, dus geen actie vandaag.

18-05-2013 07.30-10.30 weinig wind, zonnig en warm

Als ik bij mast 2 arriveer, zie ik het vrouwtje in de onderste keren op het plateautje aan de buitenzijde, wegkant. Na de telescoop te hebben gericht, blijkt het mannetje er naast de zitten, op het buitenplateautje (viel eerst weg achter glazen aanhangsels). **Vrouwtje doet niets, behalve af en toe zachtjes roepen.** Mannetje poets de veren. Vliet na een tijdje een stukje op en landt op haar rug **voor een copulatie van een kleine 10 seconden**, geluidloos. Man fladderend met vleugels. Vrouw voorovergebogen, horizontaal, vleugels langs lichaam gehouden. Daarna vlieg man naar het lege kraaiennest (even scharrelen ouder en een groot jong kraai nog onder de mast). Op 8.40 vliegt man op, voor een relaxte jachtvlucht boven "de Kreken" waar hij tussen de alarmerende gierzwaluwen duikt en uit het zicht verdwijnt. Het duurt ruim anderhalf uur eer hij terug is, zonder prooi, waarna hij weer op het nest landt. Ik wacht tot 10.30 hopen op nog een copulatie, maar helaas. Na de copulatie maakte het vrouwtje even haar onderstaartveren schoon, maar verder bleef zij passief. Af en toe wat zachtjes roepen, maar niet dringend van toon. Af en toe scharrelde zij wat in prooiresten op het plateautje en toen man van de jacht terug kwam, vloog zij even op hem af om hoger in de mast te landen. Foto's van de copulatie en een flyby zijn gemaakt. Maar de afstand was helaas erg groot, dus zijn de foto's niet zo scherp.

7-6-2014 06.15-)7.30 weinig wind, zonnig, na een zwoele nacht.

Copulatie en derde valk (indringer)

Al weken geen boomvalken meer te bespeuren, noch bij de masten, noch in het park. Dit ondanks diverse bezoeken op wisselende tijden, meestal minimaal een uur per locatie. Bij mast 2 ook nu niets te zien. speurend zie ik in mast 1 opeens iets fors landen en op den I-balk van de kern gaan zitten. Ziet er eigenlijk te groot uit voor een boomvalk, maar dat kan door het tegenlicht zo lijken. Ik stap in de auto en rijd naar een plek wat dicht bij de auto. Als ik uitstap maakt mijn hart een sprongetje, want ik hoor kenmerkend kikikikikiki en zie zowaar twee boomvalken rond de bovenste traverse vliegen, **waarna het vrouwtje op de balk neerstrijkt en het mannetje wel 10 seconden copuleert, wapperend met de vleugels, beide stil.**

Daarna gaan beid apart zitten, vrouw op een traverse. Ik ben man uit het oog verloren.

Dan, na een minuut of 10 raak in verward, want vanuit richting Simonshaven zie ik een boomvalk naderen richting de mast. Zou ik niet doorgehad hebben dat mannetje al weer op jacht was gegaan? Maar neen, het mannetje vliegt luidt kikikikiki roepend de mast uit en valt de indringer aan. In steile op en neer gaande duikvluchten achtervolgt hij de indringer, totdat ik hen in de buurt van het pontje uit het oog verlies.

Na een kwartier komt het mannetje met een kleine prooi zelf uit Simonshaven terug. Heeft dus een draai gemaakt van kilometers omtrek. Zo snel verplaatsen deze vogels zich en dat maakt het observeren zo lastig, want je ziet ze verdwijnen naar Noord en terugkeren uit Zuid. Wat zou ik er graag eens een keer een van een zender voorzien om bij te houden waar ze alle tijd uithangen. Ik zie ook nog dat het vrouwtje in een strakke, mildsteile vlucht haar mast verlaat en op de grond neerstrijkt bij een hoop zand naast de Hekelingseweg. **Daar volgt een korte schermutseling met een kraai, waarna vrouwtje terugkeert. Wat moest ze daar? Schelp of ei eten voor kalkaanmaak?** Later kijk ik nog even in de buurt van het bergje, maar mij valt er niets aan op.

8-6-2014 09.15 tot 10.00 Bewolkt, met warme zwoele regendruppels, windstil

Ik ben wat later dan gisteren, het vroege opstaan viel mij te zwaar. Ik heb het de auto op de kleine P gezet en zie door de telescoop man boomvalk in mast 1. Kort daarna stijgt hij op, luid kikikiki roepend en maakt een paar schijnaanvallen ergens richting bovenste traverse, waar mogelijk vrouw zit, maar dan achter een balk en onzichtbaar. **Het mannetje gaat vervolgens in kleine cirkels vliegen, en duikt daarbij kort naar beneden en weer omhoog. Nog steeds roepend.** Lijkt erg op balts, want er wordt niet op insecten gejaagd tijdens dit gedrag. Soms keert hij even terug naar de traverse om een duik te maken. Na enkele minuten verdwijnt hij richting de Kreken en duikt tussen de zwaluwen in. Een enkele zwaluw probeert hem weg te jagen (boerenzwaluw). Valk vliegt eerst ver de wijk in, draait terug en doet dan aan de rand van de bebouwde kom een aanval, mist en zet zijn jachtvlucht voor boven dakniveau richting dorpskern Hekelingen. Daar verlies ik hem uit het zicht en hij komt niet terug. Al die tijd heb ik vrouwtje gezien, noch gehoord. Ik kijk nog even in park W, maar hoor of zie niets. **Het mysterie waar de dieren overdag blijven, duurt voort.**

09-06-2014 06.15-09.30 Helder en zwoel, windstil, na nacht met regen.

Ik zet de auto op de kleine P en installeer mij achter telescoop. Doodstil is het en in geen van de masten is iets te zien. Een ander zou er gek van worden. Ik denk terug aan het vroegere karpervissen. Geduld, misschien zitten ze er toch, ondanks dat er niets gebeurt. Misschien is het mannetje aan het jagen en zit het vrouwtje achter een balkje uit het zicht. Toch omrijden? Ik besluit te blijven en wordt beloond. Om 7.10 vliegt opeens het mannetje op de mast aan. De laatste paar meter begint hij te roepen en antwoordt het vrouwtje, eveneens met geagiteerd kikikikiki (dus geen bedelroep, die ik eerder nog niet hoorde, eigenlijk heel erg weinig tot nu toe). Zij blijkt dus toch in de mast gezeten te hebben. **Een bijna prooiverdracht volgt**, maar man houdt de prooi bij zich. Na een kort rondje rond de bovenste traverse landt hij op een halve meter van het vrouwtje, die op die traverse zit. Daar **wordt de prooi overgegeven (vrouwtje waggelt op mannetje af en neemt de prooi over, van bek naar bek.** Vrouwtje begint te eten. Enkele donkere veertjes dwarrelen. Mannetje vliegt op, kikikikikiki roepend en begint minutenlang met een juveniel-achtige fladderslag rondjes te cirkelen op een hoogte gelijk aan de bovenste traverse, zo'n 50 meter naast de mast. Hierbij wordt steeds een stukje omhoog gefladderd, waarna hij zich weer laat zakken in een cirkelbeweging met op- en neervliegbeweging. Onderwijl poept de man (toevallig op foto gekomen). Dit gaat zo een tijdje door. Het vrouwtje begint opeens ook luid te roepen en ben ik ineens uit het zicht verloren. Mannetje maakt nog een enkel rondje en verdwijnt dan in rechte jachtvlucht richting woonwijk. Beide valken niet meer in mast 1 te bekennen. Na ongeveer drie kwartier zie ik mannetje ineens bovenin mast 2. Daar zit hij opletterend om zich heen te loeren en vliegt na een poosje ineens op om in een razendsnelle jachtvlucht wederom boven de woonwijk te verdwijnen. Vrouwtje niet meer gezien.

11-6-2014 06.15-09.30 Helder en wat koeler nu, maar nog lekker, zonnig en windstil

Als ik op de kleine P sta zie ik niets in mast 1,2, of 3. Na drie kwartier wordt mijn geduld beloond. Man kikikikit even uit de verte en ik wacht tot ik hem zie komen met prooi. Dat gebeurt niet, want ik focus op mast 1, maar hij zit ineens bovenin mast 2. Ik zie hem een prooi plukken halverwege 'het huisje' van de mast en vliegt dan met prooi naar het buienplateautje van het huisje, Spuizijde. Na ongeveer 10 minuten verschijnt hij, zonder prooi, die hij kennelijk zelf heeft opgegeten. Maakt een flyby langs mast 1, luid roepend. **Daar blijkt het vrouwtje dus toch al die tijd te zitten**, achter een balk, onzichtbaar voor mij. Zij roept ook en zij vliegen even samen een rondje om de mast, waarbij zij luidt roept. Hij maakt daarna wat rondjes naast de mast, roepend en verdwijnt dan in jachtvlucht boven de bebouwing.

Weer een uur later is hij terug. Gaat weer naar mast twee en komt na een minuut of 5 naar mast 1, voor **prooioverdracht**.

Bedelroepen ook nu niet gehoord.

Zij eet de prooi op op een plek waar ik niet kan kijken. Het valt mij op dat zij soms uit de kern van de laagste traverse komt, waar ze over de balken loopt van plateau naar plateau. Ze is al aardig dik.

Op andere momenten komt zij uit de punt van de bovenste traverse stadzijde. Volgende keer eens beide punten proberen in te turen op mogelijk nest, want ik sluit niet uit dat zij zo af en toe al op een nest zit, omdat zij nog zo weinig bedelroept.

13-6-2014 07.30- 08.15 windstil, lekker zwoel, weinig wind

Net als ik aankom bij Celica zie ik het mannetje voor een jachtvlucht vanuit mast 2 de wijk invliegen. Daarna niet meer gezien. Vrouwtje ook niet.

15-6-2014 14.00-16.30 straffe wind uit Noordoost, wisselend bewolkt

Het hele gebied rond de masten uitgekamd met de telescoop, speurend rondom in de polders, alle masten van alle kanten. Geen nestactiviteit. Geen boomvalk gezien.

18-06-2014 10.45-11.45 en 14.00- 15.00 zwakke wind uit Noord, bewolkt, af en toe motregen (best lekker weer wel, want zwoel).

Bij aankomst zit een valk op de een na hoogste balk van het huisje van mast 1. Geen geluid, geen actie, heel soms schudt de vogel de veren, maar doet verder niets. Aan formaat denk ik dat het een vrouwtje is, maar dat is toch een beetje gissen. De andere vogel zie ik niet. Ondanks speuren zie ik nergens enige activiteit bij de oude kraaiennesten (zoals mast 2). Na een uur moet ik weg.

Als ik hoopvol terugkeer om 14.00, is er nergens meer een valk te bekennen. Dan nog maar even bij locatie 2 gaan posten.

22-06-2014 07.40-11.30 wisselend bewolkt, weinig wind uit Noordoost, lekker weer.

Neslocatie bevestigd, mast 1, hoogste traverse, stadzijde.

Bij aankomst op de P langs de weg zie ik een man in mast 1. Ik zie hem maar half dus schuif een stukje op. Weg is-tie. Ik wacht ruim 2 uur in de verwachting dat hij terug zal komen met een prooi, maar helaas. Twijfel slaat toe. Zit het vrouwtje hier ergens in de mast op een nest in de hoogste balk? Of zitten ze toch in het park en zat de man hier alleen even te rusten? Ik zie geen beweging en ga even naar het park. Helaas is ook daar niets te zien. Als ik terugloop naar de auto zie ik komend vanaf de masten een hoog silhouet. In een steile duikvlucht verdwijnt hij Hekelingen in. Ik rijd terug naar mast 1 en ga bij de rotonde in aanbouw zitten. Hiervandaan kan ik een beetje in de hoogste traverse kijken en zowaar zie ik iets wat vaag op staart en vleugelpunten lijkt. Ondanks lang staren, beweegt er niets aan. Twijfels blijven, maar ik ben geduldig. Net als ik een kort praatje maak met een vrouw die vraagt waar ik naar kijk, hoor ik kikikikiki van man met prooi en zie ik man en vrouw samen. De vrouw taait gelukkig af en ik zie nog net dat man hoog in de traverse een prooi op een van de balken aan het vrouwtje geeft. Die begint naast het mannetje, maar uit het zicht te plukken. Ik zie af en toe een grijs veertje dwarrelen. Na tien minuten vliegt ze op en hoera, ze gaat naar de plekt op de traverse waar ik het nest vermoedde en gaat erop zitten, totdat ik nog slechts de vleugelpunten

zie. Geen spectaculaire actie vandaag, maar mijn geduld van de afgelopen periode is beloond: het nest is bekend. Gelet op feit dat vrouwtje er bewegingloos en lang achtereen opzit, vermoed ik dat alle eieren gelegd zijn. Verwachten uitkomdatum dus ergens rond 20-7-2014 (of eerder al, want ze zijn al een tijd stil, zoals op 13-6).

11-7-2014 16.00-18.00 Bewolkt en drukkend, zwoel

Vrouw op nest in mast 1. Vandaar een tijdje niet wezen kijken. De hele mast zit vol houtduiven, ik tel er dik 50. 16.50 mannetje verschijnt kikikikiki met prooi, draagt over. Man gaat naar zijn balk en verjaagt daarbij een paar duiven. Vrouw met prooi gaat deze eten op balk. Dan naar nest. Ik fiets snel terug naar de kopse kant, om te kijken of ze toevallig niet al jonkies voert (in strijd met mijn verwachting), maar ze eet de prooi zelf op en gaat weer zitten. Man zit in tegenoverliggende traverse, niets te doen en te poetsen. Na ongeveer een half uur zie ik verbaasd dat het vrouwtje, na een tijdje zachtjes bedelroepen, weer naar het mannetje vliegt en daar weer een prooi meekrijgt. Zonder dat man tussentijds weggeweest is. Zou hij een prooi in reserve hebben gehad?

Om ongeveer 17.45 hoor en zie ik het vrouwtje richting het mannetje vliegen, luid alarmerend. Ook de man vliegt op en samen snellen zij in actieve aanvalsvlucht geagiteerd roepend op een genaderde buizerd af. Zij jagen de buizerd weg. Vrouw keert in strakke vlucht op nest af en jaagt daarbij actief een paar duiven weg. Kennelijk nog vol agressie. Man ben ik kwijt. Ik keer huiswaarts. Dit wegjaaggedrag doet mij toch vermoeden dat een jong uit is, of op uitkomen staat. Vrouw ook een paar keer van het nest af geweest.

12-7-2014 09.40-11.30 Bewolkt/ af en toe regen, zwoel

Vrouw op nest, man afwezig. Om 9.55 zie ik dat vrouw ineens pijlsnel op Hekelingen af vliegt, recht boven mijn hoofd. Daar achtervolgt zij een torenvalk die een muis bij zich heeft. Een paar wilde capriolen volgen, waarna de twee buiten mijn blikveld belanden. Na 5 minuten keert zij in net zo snelle vlucht weer op het nest terug, na een minuut of 5 aan de rand op een balk te zitten, zonder muis. Na weer een kwartier komt man met prooi terug en landt op bovenste traverse. Vrijwel meteen komt vrouw naar hem toe en grist hem op de balk de prooi uit de klauwen en gaat deze zelf opeten op een plateautje aan de buitenkern. Heeft ze zelf honger en vandaar ook zelf op muizenjacht?

14-7-2014 21.30-22.30 Wisselend bewolkt, weinig wind, zwoel

Als ik aankom zit vrouw op het nest. Ik kon de gedachte niet loslaten dat er jongen zouden zijn, dan wel dat deze gauw zouden uitkomen. Het wegjaaggedrag en het muizen afjagen duidde daar op. Ik zet de telescoop op het nest en zie iets bewegen, een donsje, dat meewiegt op het briesje. Dan ineens hobbelt er een donsbolletje door het beeld, voor het ♀ langs. Een jong, heb ik dat goed gezien? Omstreeks 21.55 verschijnt man met prooi. Vrijwel onmiddellijk stuift ♀ er op af en grist op een balk de prooi uit zijn klauwen. Man gaat op een buitenplateau van de kern zitten en vrouw op een balk in de kern. Beide doen vervolgens 10 minuten niets en ik vraag mij af of ik wel goed zag of vrouw de prooi had. Maar dan begint zij ineens van de prooi te eten en zie ik dat zij een sliet uit het keelgat naar binnen werkt. Kennelijk had man de prooi al voorbereid, buiten mijn zicht, elders. Dan vliegt vrouw met prooi naar het nest. Tot mijn vreugde begint zij piepkleine stukjes vogelvlees te voeren aan **twee piepkleine donsjongen(*)**, die met hun snaveltjes pikken in de richting van de snavel van hun moeder. Ik schat de jongen, vanwege hun mobiliteit in op een paar dagen oud, wat strookt met mijn vermoedens van de afgelopen periode.

(*) Die inschatting blijkt achteraf onjuist, want op 3-8-2014 zaten er twee takkelingen buiten het nest. Alleen het kleinste zit nog op het nest, oogde toen zwak en nog lang niet toe aan takkelen.

15-7-2014 06.15-08.30 Bewolkt, fris, wind 4 uit zuidwest.

Ik hoopte de jongen te kunnen digiscopen, maar het is te bewolkt, dus slecht licht.

Bij aankomst duurt het een uur voordat er iets gebeurt. Vrouw zit al die tijd vrijwel bewegingloos op het nest. Dan arriveert man met prooi, die op een balk wordt overgedragen. Er gebeurt een tijd niets, waarna vrouw de jongen gaat voeren. Helaas met haar rug naar mij toe, dus ik neem nauwelijks iets waar van jongen. Na een tijdje vliegt vrouw weer op, jaagt een rondje rond de mast, onderwijl roepend en strijkt in de buurt van man neer. Na weer een tijdje stuift man luid en agressief kikikikiki roepend richting Hekelingen en jaagt furieus een paar kraaien weg, met drieste stootvluchten. Wat een snelheid! Dan weer terug naar de mast, in half actieve vlucht, met glijpauzes.

Tien minuten later hetzelfde, maar nu wordt een havik achtervolgd, met nog meer intensiteit dan tevoren. Uit mijn foto blijkt, dat de havik een prooi bij zich droeg en richting west wegvloog over de rand van de bebouwing (haviken nestelden in Spuibos, Mallebos en Zuidland, alle op ongeveer 2 km van Hekelingen verwijderd).

15-7-2014 21.30-22.45 onbewolkt, warm, windstil

Ik zit samen met Richard en ook nu zien wij twee donsjongen. De valken zijn tamelijk passief. We zien nog een prooioverdracht, waarna het bijna 20 minuten duurt voordat ♀ de jongen begint te voeren. Daarna zitten man en vrouw langdurig samen op de mast. Wij wachten tevergeefs op een laatste jachtvlucht.

18-7-2014 21.00-22.30 zeer warm en windstil

Het lijkt wel of de valken het ook te heet vinden, want er gebeurt weinig. Ze zitten samen op de uiterste punt van de tegenoverliggende balk. Aannemelijker is, dat man met het mooie warme weer met groot gemak voedsel heeft kunnen aanvoeren deze dag en dat de magen goed gevuld zijn. Ik digifilm vanaf de rotonde in aanleg het nest en ziet tot mijn genoegen dat er drie jongen zijn, waarvan een nog erg klein en onhandig. De twee anderen kruipen al veel rond in het nest en hebben al beginnende, donkere handpennen. De derde lijkt nestdotje te zijn.

19-7-2014 05.30-9.00 windstil en nog steeds erg warm, na een benauwde hete nacht.

Als ik aankom, zitten de beide echtelieden op de het uiteinde van de tegenoverliggende traverse, onzichtbaar, maar daar vliegen ze na een tijdje vanaf. Man vliegt rond 6.00 op en begint ontspannen fladderend rond de mast te draaien, dan weer iets ernaast, steeds hoger, laat zich weer wat zakken, en dan weer opnieuw. Alsof hij met zijn warming up bezig is na een inactieve nacht. Dan, na ongeveer 10 minuten, als hij ongeveer 100 meter hoog zit, maakt hij vaart en verdwijnt boven de wijk. Op dat moment zie ik dat de eerste gierzwaluwen weer boven de wijk aan het jagen zijn. na ongeveer een kwartier komt man terug uit de wijk met prooi en draagt deze over net achter de balk, dus uit mijn zicht (en film lens). Na een korte periode met prooi op de traverse, weer uiterste punt overzijde, brengt vrouw prooi naar nest, ook buiten mijn zicht, omdat ik op de kleine P zit om te kunnen filmen. In de verte passeert een vrouw brune kiekendief (Spui), die doortrekt richting Beerenplaat. De valken laten haar begaan. Ook de volgende vrouw, die langs de rand van de dijk jaagt, wordt niet aangegrepen. Als twee bruine kiekken omstreeks 8.30 wat uitgebreider boven het graan jagen, en wat meer richting mast gaan (ongeveer 30 meter veld in, rekenend vanaf de weg langs de dijk, vliegen beide valken furieus op de kiekendieven af en deze worden met duizelingwekkende duikvluchten verjaagd. Op dat moment ben je als kiekendief niet blij. Ik film het spektakel en uiteindelijk heb ik eens een film waarop goed tot uiting komt hoe vreselijk snel en wendbaar boomvalken zijn. Mij valt op dat de valken soms van boven aanvallen, waarbij zij ongeveer max. 10 meter boven de ander zitten en dan een steile stootvlucht maken, waarbij zij bij de ander aangekomen scherp zwenken. Veel vaker komen zij juist van onder en duiken dan steil omhoog. Bij het bestuderen van de film zie ik dat er veel aanvallen kort voor impact wordt weggedraaid, maar ook dat er een paar keer contact wordt gemaakt, als de boomvalk op de rug vliegend de klauwen uitslaat.

Mij valt nu ook op dat het vrouwtje een staartpen mist. Rond 9 uur wordt het alweer te heet en taai ik af.

26-7-2014 21.00-22.00 zwoel, wind 4 noordwest

Ernstig ziek geweest, maar ik ben er nog. Gelukkig de 3 jongen ook nog, al weer fors uit de kluiten gewassen, althans de grootste. Nog op het lijf volledig in lichtgrijs dons, met hier en daar een donkere vlek. Hand- en armpennen donker en kort aanwezig. Staartpennen, donker en nog kort. Als ik arriveer zit moeder de drie te voeren. Ook nu wacht elk jong geduldig zijn beurt af. Moeder gaat na het voeren even op balkje boven het nest zitten en vliegt dan roepend naar tegenoverliggende traverse, waar ik door de balken heen de kop van man zie. Het oudste jong waggelt rond en oefent zijn vleugelslag. De twee andere scharrelen alleen maar wat. Film van het voeren gemaakt.

29-7-2014 7.30-9.15 bewolkt, wind 4-5 noordoost

Bij aankomst op de rotonde zit vrouw stil. 8.05 man nadert met wat mild kikikiki. Vrouw vliegt op hem toe en pakt bij mast 2 een prooi over. Daarmee vliegt zij naar de kern van mast 1. 8.10 vrouw vliegt naar nest en voert 3 pullen. 8.20 gaat op balkje boven nest zitten. Pullen nu actief aan het pulken, waggelen, fladderen.

Uiterlijk pullen, oudste : achter en rond oog donker. Verder kop en kruin licht. Rugzijde donker met veel lichte vlekken. Staart kort, net voorbij stuit uitstekend met donkere pennen. Voorrand vleugel donker.

31-7-2014 20.15-21.45 zwoel en helder, wind 2 zuidwest

Bij aankomst zie ik heel vaag iets liggen in het nest. Geen beweging. Je bent altijd ongerust of er niet een jong is gestorven, of geroofd. Adulten nergens te bekennen, maar zal wel achter een balk zitten. Om 21.15 blijkt vrouw inderdaad in top van mast te zitten, achter een balk, want ik zie ineens staartpunten. In het nest roert zich iets, maar hoeveel? 21.25 nadert man, met kort en zacht kikikiki en rond mast 1 neemt vrouw prooi over. Zij vliegt ermee naar de kern en zit met de prooi onder de linker klauw voor ongeveer 5 minuten. Dan vliegt ze naar nest, waar ik 1 jong gevoerd zie worden. Opeens zie ik ook jong 2. Nog een paar minuten later is ook jong 3 kennelijk wakker geworden. Opluchting maakt zich van mij meester. Na 5 minuten voeren (ik dacht een gierzwaluw te herkennen op de schemerfoto) gaat vrouw naar tegenoverliggende traverse. Ook nu zijn de jongen actief geworden (dat doen zij kennelijk na gevoerd te zijn. Zij waggelen wat heen en weer, steken de kont omhoog en de oudste fladdert een keer. Het jongste dier zit met een slagpen van de prooi in de bek te rommelen.

Uiterlijk pullen, oudste: ik zie nu dat de oudste twee jongen al een duidelijke, dunne baardstreep hebben. Het masker achter het ook sluit hierop aan. Wang wittig en kruin ook met heel subtiele streepjes. De ruggen zijn nu al bijna helemaal donker, met nog hier en daar een witte stip dons. Het lijkt ook of en een dunne lichte naad over het verenpak loopt, beginnend bij de kruin en tot helemaal onder.

Onderstaart uiteinde donker, maar basis en buik licht.

Thuisgekomen, het is al diep-schemerig, zie ik boven de nok van mijn dak een boomvalk, die tussen de boomtoppen doorjaagt; de gierzwaluwen zijn al weg en de eerste vleermuizen vliegen al. Op vleermuisjacht dus?

3-8-2014 7.15-11.30 zonnig met stapelwolken, wind 4 zw.

Bij een eerste blik door mijn telescoop zie ik een valk in de kern. Zie ik dat goed? Is het een jong? Ja hoor, er zitten twee takkelingen in de kern van de mast, bovenste traverse. Mijn klomp breekt, want dit zou betekenen dat ze weken ouder zijn dan ik dacht. Waar is nummer 3?

8.00 man komt aan en draagt vlak bij mast prooi over aan vrouw (bek naar klauw). Vrouw gaat op linker traverse zitten om de prooi te prepareren. Het oudste jong komt na een tijdje bedelroepend aangewaggeld, over een balkje niet breder dan 1,5 cm. Wat een balans! Geduldig wacht hij totdat vrouw de prooi aanreikt, waarbij ze samen op een plateautje zitten. Na een minuut of 5 waggelt het

andere jong in beeld, fladdert wat, bedelroept. Vrouw pakt rest van prooi en brengt dit naar takkeling 2. Deze gaat zelfstandig met de prooi aan de slag. Vrouw gaat op balk boven hen zitten en poetst en pulkt vleesresten van de nagels.

9.30-9.50 Na een passieve periode verschijnt opeens het mannetje en beginnen de twee doldrieste, razendsnelle vluchten achter elkaar aan te maken, om de mast heen, dan weer de hoogte in, dan weer steil en snel naar beneden, om vlak boven het gemaaide graanveld weer af te buigen naar horizontaal. Wat een spektakel! Overigens zonder geluid te maken.

Twee jonge buizerds zijn voortdurend met hun klaaglijke gepiep in de buurt. Op enig moment komen de twee iets te dichtbij, op boomvalkneesthoogte en afstand zo'n 30 meter, waarna het vrouwtje de twee venijnig aanvalt en wegjaagt.

Weer wat later landen ineens 4 spreuwen in het topje van de mast. Er gebeurt niets. Een groepje boerenzwaluwen dat dicht langs de mast fladdert, wordt ook met rust gelaten.

Dan landen twee torenvalken in de mast. Vrouw boomvalk valt ze furieus aan. Ook als de torenvalken nog een paar keer in de buurt van de mast komen (het lijkt erop dat ze het echt op de jonge boomvalken voorzien hebben) worden ze stevig en fel verjaagd, waarbij het soms lijkt dat de torenvalk ook achter de boomvalk aanjaagt, maar uiteindelijk druipen de torenvalken af.

11.00 op het moment dat vrouw net achter een jonge buizerd aangaat, verschijnt man met prooi. Hij houdt deze eerst tussen de poten (gelet op vleugelvorm van de prooi denk ik aan gierzwaluw). Al vliegend manoeuvreert hij de prooi naar de bek. Zweeft dan een tijdje rustig, op zo'n 50 m hoog, wachtend tot vrouw de vijand verjaagd heeft. Hierna neemt vrouw de prooi over in haar poten. Zij prepareert de prooi op een traverse en na een minuut of 5 gaat zij, Eureka, naar het nest. Snel pak ik mijn spullen en fiets naar de rotonde, van waar ik in het nest kan kijken. Hier zie ik vrouwtje bezig met het voeren van het 3^e jong. Het is nog erg klein. Vrouwtje gaat na een paar minuten met de prooi op een balkje zitten en laat prooi voor de bek van het jong bungelen, maar dit snapt niet wat van hem/ haar verwacht wordt. Maakt ook geen aanstalten om te takkelen. Vrouw voert daarna nog een flink brok vlees, maar ook hierop reageert het jong niet. Is het echt nog zo klein/jong dat het met stukjes gevoerd moet, of is het ziek, of niet in orde?

Vrouw geeft het op en brengt prooirest naar jong 1 en 2 die in de kern zitten te wachten.

4-8-2014 19.45-21.45 Zonnig, windstil, later op de avond koel.

Bij aankomst zie ik takkeling 3 bij nest, weinig dons, nog wel zeer klein. Takkeling 2 scharrelt bovenin de kern. Takkeling 1 blijkt aan het eind van de avond op de onderste traverse te zitten.

20.00 Mannetje komt met prooi en draagt deze aan vrouw over. Ik volg het mannetje, dat meteen weer doorvliegt richting Hekelingen en daar hoog in de lucht enkele jachtvluchten maakt, daarbij soms steil duikend in baksteenvlucht. Verdwijnt dan uit zicht.

20.45 Man arriveert met prooi en draagt over aan vrouw. Wederom gaat mannetje meteen weer op jacht, na klein rondje rond mast.

21.00 Een torenvalk man landt in de mast, ongeveer 2 meter boven boomvalkvrouw.

Boomvalkvrouw zit met prooi onder poten en reageert niet. De torenvalk blijft hier ongeveer 5 minuten zitten en vliegt dan naar het uiterste puntje van de bovenste traverse, daar waar takkeling 3 zich bevindt. Onmiddellijk wordt hij fel belaagd door vrouw torenvalk, luid kiekiekie roepend, waarna de torenvalk het veld ruimt. Tijdens deze schermutseling is buiten mijn waarneming om kennelijk een slechtvalk op de bovenste traverse geland, vlakbij de kern. Boomvalkvrouw aarzelt niet en vliegt nog luider en geagiteerder kikiki roepend op de slechtvalk af, die opvliegt, die vrouw boomvalk nog een 50-tal meters achtervolgt. Boomvalkvrouw keert terug naar kern van de mast.

21.15 Het begint al te schemeren. Ineens hoor ik kikikikiki en ik denk: daar komt het mannetje aan. Echter, het blijkt takkeling 1 (de grootste) te zijn, die in het volgende kwartier twee keer een rondje vliegt om weer naar de laagste traverse terug te keren. Deze takkeling is kennelijk al aardig vliegvlug.

6-8-2014 6.40-11.30 Wisselend en later geheel bewolkt, wind oost 3.

Bij aankomst zit man te roepen op de bovenste traverse Spuizijde. Vrouw roept ook en zie ik na een

tijdje in de paal. Halverhoogte de onderste traverse.

Achter mij hoor ik de meerkoetroep van een boomvalk en ik raak in verwarring, want man zit toch voor mij in mast? De roepende vogel blijkt een passant boomvalk, die op hoge snelheid vanuit Hekelingen op de mast aangaat, er onderdoor vliegt en daarbij meteen een furieus roepende man boomvalk uit de mast achter zich aan krijgt. Richting Simonshaven raak ik beide uit het oog.

Om omstreeks 7.15 vliegt het vrouwtje ineens op in de richting van twee torenvalken. Zij is hierbij stil. Een korte schermutseling en ik zie haar terugkomen met een muis, gepikt van de torenvalk. De muis wordt meteen aan een takkeling overgedragen, die helaas achter een van de vele balkjes verborgen zit.

Even later stuift vrouw luidruchtig weg richting hek aan de Garsdijk (ong 250 m van mast) waar twee kraaien op zitten.

8.30 man nadert en op flinke afstand van mast (zo'n 400 meter) neemt vrouw prooi over. Deze gaat zij plukken en na een minuut of 5 zie ik dat een takkeling genaderd is, nadat deze eerst onhandig, half vallend, landde. Zij vliegt een stukje op en geeft de prooi aan de takkeling. Deze neemt hem even in de bek, maar laat hem vallen. Vrouw pikt hem snel op en gaat een meter verderop zitten, waarna de takkeling klunzig haar kant op scharrelt en op een balk de prooi krijgt aangereikt. Het tafereel is gefilmd. De prooi lijkt een mus.

8.50 In mast 2 zit een torenvalk. Vrouw vliegt snel en zwijzaam op de mast af. Weer een schermutseling en weer wordt een muis gestolen. Als boomvalk naar mast terugkomt, volgt de torenvalk hem. Er volgt een schermutseling en ik zie de boomvalk ineens zonder muis. Het lijkt erop de torenvalk dit keer met succes in de tegenaanval is gegaan.

9.15 man draagt prooi over aan vrouw. Vrouw brengt deze naar takkeling. Ik film het voorbereiden van de prooi en zie duidelijk dat de valk via de ogen van de prooi de kop leeg eet. Als de kop verdwenen is en de prooi een gapend halsgat heeft, wordt deze aan de takkeling gegeven. Zo pakt vrouw valk dus haar tussendoortjes.

9.30 vrouw pakt een te dicht genaderde buizerd aan.

9.50 idem twee kraaien

Dan gebeurt er een hele tijd helemaal niets. Ik zie vrouw in het "huisje" van de mast zitten en even een takkeling in de kern daaronder. Ondanks goed speuren heb ik de hele ochtend nog geen teken gezien of gehoord van de andere twee. Het zou toch niet dat deze gesneuveld zijn?

11.15 Liggend in het pas gemaaid graanveld, een waakzaam ook op de mast gericht, besluit ik om te gaan. Uitgerekend nu begint vrouw te roepen en een paar keer geagiteerd roepend om de mast te vliegen. Staat er wat te gebeuren, of reageert ze op mij? Dat zou vreemd zijn, want ik ben al uren aanwezig en genegeerd.

11.25 dan toch verschijnt man met prooi. Draagt deze over. Vrouw begint te plukken, man draait een paar rondjes en gaat in de hoogste traverse, Spuizijde zitten. Als een duvel uit een doosje hoor en zie ik nu opeens drie takkelingen, die kennelijk heel de tijd achter een balk verstopt gezeten hebben. De prooi wordt in tweeën aangeboden, aan twee takkelingen. Daarna gaat vrouw naast man op traverse zitten en samen roepen zij een tijdje. Ik taai af, met een flink stel films op de harde schijf.

10-8-2014 8.45-11.00 Half bewolkt, wind 4 Oost

Ik tel de balkjes van de mast, om op mijn site te kunnen uiteen zetten waarom het zo imens moeilijk is om boomvalken in masten te spotten. Ik kom op 598 balkjes, 48 hoekplaten, 8 plateaus en 36 isolatoren.

Mede door het probleem van de balkjes ondervind ik grote problemen om vast te stellen hoeveel jongen er nog in leven zijn.

8.45 vrouw zit met prooi in mast. Even later brengt zij deze naar jong 1 in de kern van de mast. Nog iets later zie ik een tweede jong verschijnen. Het jong dat niet eet, jammert zijn bedelroep over het land.

9.45 Man arriveert met prooi. Overdracht in nabijheid van de paal. Na de prooi te hebben bewerkt, ontkopt, brengt vrouw de prooi naar een jong. Man vliegt bij de paal weg, graait een insect, peuzelt het in de vlucht op, schroeft hoog op en verdwijnt richting Spijkenisse.

10.25 Man verschijnt zonder prooi, vrouw vliegt hem tegemoet en samen beginnen ze baltsvluchten te maken, in steile golfbewegingen, omhoog, steil omlaag en weer steil omhoog. Ik hoor een keer het "kliep", dat ik in een voorgaand jaar ook eens hoorde bij dit soort baltsvluchten in het naseizoen. Dan vliegen beide naar Nieuw Beijerland. Daar zie ik dat man hoogte maakt en zich dan in onvoorstelbare (echt bizar snel) naar beneden te laten storten om een paar meter boven het maaiveld in horizontale vlucht op een prooi af te stuiven. Helaas belemmert een gebouw mijn uitzicht op het verdere verloop. Deze schaarse momenten van actie zijn de krenten in de pap.

11.00 man verschijnt met prooi, draagt over aan vrouw, die hem aan jong geeft, die de prooi zelfstandig verwerkt. Ook nu bleek het jong ergens verstopt in de kern, achter een van de vele hoekplaten/plateaus.

11.40 vrouw laat zich stil van haar hoge post vallen en glijdt op strakke vleugels laag over de gemaaide akker op een torenvalk, die op een hoop stro verderop, waar de boeren nog wat stro te drogen hebben liggen, met een muis zit. Een korte stoot op de torenvalk laat deze opvliegen. Een korte achtervolging en dan valt de boomvalk van onderen aan en grijpt de muis uit de poten van de torenvalk (een onvrijwillige prooioverdracht). Met de muis landt vrouw boomvalk op de hoogste traverse van de mast en begint zachtjes aan de kop van de muis te knagen. Na een minuut of 10 gehannes draagt zij de prooi in haar bek naar een jong.

Een film is gemaakt.

11.50 ik rijd naar de Garsdijk om te kijken of aan die kant van de mast soms jongen zitten. Daar zit inderdaad de kleinste, op zijn buik (ziek, of zich drukkend voor wind en de inmiddels ingezette regen). Een iets groter jong zit in de traverse.

13-8-2014 11.10-12.45 wisselend bewolkt met een harde wind ZW

Een gestolen uurtje. Aankomen op de P. Hoor en zie ik meteen valken op de akker zitten. Twee zitten er op een betonnen voet van de mast en de andere verderop in een weiland. Helaas te veel ondulatie om de achterste op leeftijd te brengen. Ook nu kom ik er dus niet achter of er twee of drie jongen in leven zijn (de twee op de voet van de mast zijn jongen). Thuis om een foto lijkt het er verdacht op dat de achterste een adult was. Dus of drie nog leeft?

14-8-2014 19.00-20.30 Zwoel bij naderend onweer uit Zuidwest. Om 20.30 rukwinden en afgekoeld.

Met 3 voortdurend jagende torenvalken als burens is de verleiding groot om constant muizen te kapen en dat gebeurt dan ook. In deze anderhalf uur heb ik dat tweemaal gedaan zien worden door vrouwtje. De jongen zitten zwijgzaam in de mast. Soms hoor ik een hees kikikiki. Soms vliegen er een paar jongen uit de mast, nooit zie ik er drie tegelijk, terwijl de afstand individueel herkennen lastig maakt. Man is op jacht en heb ik niet gezien. Af en toe grijpt een jong een insect boven de akker, of vliegt een jong met het vrouwtje richting de grote populier bij Celica. Daar suizen ze dan rond de bomen, gaan er soms in zitten. Ik zie ook een jong achter een torenvalk aanjagen en een ander jong achter een postduif, laag over het veld. Het mysterie rond jong drie duurt voort.

18-8-2014 19.30-21.00 half bewolkt, wind 5 uit Zuidwest.

Het heeft een paar dagen vrijwel onafgebroken geregend. Ik ga naar de rietrand. Ik zie geen actie. Eenmaal hoor ik een jong roepen. Iets later zie ik een boomvalk richting Hekelingen vliegen. Daarna blijft het stil. Totdat mijn telefoon gaat. Het is Adrie van der Heiden: hij heeft een jonge boomvalk, die bij een buur verderop gestrand was. Hij is hem aan het ringen en wegen. Bij hem aangekomen zie ik een al aardig volgroeide jonge boomvalk, met volgroeide handpennen en staart, een vrouwtje. Hij zat in een tuin, vloog niet op. Maakt verder een alerte en niet zieke indruk.

Wij zetten hem terug onder de mast. Daar drukt hij zich eerst weg in de hoek van de staander, maar als wij wegllopen zien we hem al op de grond huppen. Nadat ik Adrie terug gebracht heb, ga ik nog even terug. Met Lowlux film ik de vogel, die fladderend, onder de mast door de akker scharrelt. Lijkt af en toe een insect te pakken, maar maakt de indruk om niet goed te kunnen vliegen. Andere jongen of een adult zijn nergens te bespeuren, ondanks de intussen ver gevorderde schemering.

19-8-2014 20.00-21.30 fris, met dreigende luchten, komend uit west.
Gelukkig leeft de kleine nog. Hij zit nog steeds onder de mast en fladdert over het veld, vliegt niet. Ik zie nu de andere twee in de mast. Die zijn beduidend kleiner en in vermoed dat de zielepiet de oudste is (ik vond zijn kleed ook al zo volwassen en volgroeid).
Een van de twee anderen vliegt regelmatig op om een insect te pakken. Om 20.45 schiet eerst de ene en dan de andere uit de mast en zie ik een torenvalk met muis. De twee ataqueren de torenvalk om het hardst, maar slagen er niet in om de muis te pakken.
Geen van de adulten gezien.

20-8-2014 7.45-9.00 erg fris met naderend onweer, uitmondend in regen
3 jongen zitten op de grond. Om 8.15 verschijnt een adult, ik denk de vrouw en een van de jongen stuift op haar af, neemt de prooi over, een blauwgrijs vogeltje (mees, witte kwik). Hij eet het op de grond op. De twee anderen, waaronder de zielepiet, blijven zitten. De adulten heb ik niet meer gezien. Er wordt vrijwel niet geroepen.

11.30-13.00 de drie jongen zitten beurtelings op de voet van de mast.
vanaf het Spui nadert het vrouwtje met een prooi. Twee jongen vliegen haar kant op luid bedelroepend. Zij negeert hen en vliegt naar het zielepietje en brengt hem op de grond een prooi. Het jong begint te eten, nadat het nog een tijdje zit te roepen. Vrouw strijkt verderop neer op het stoppelveld en roept ook een paar minuten.

1-9-2014 09.30-10.30 Mooie nazomerdag, weinig wind, wat stapelwolken
Het eind is in zicht. Ik zie maar een valk zitten op het volgende veld. De vogel maakt het zich gemakkelijk en licht te zonnen op een rij gemaaid stro. Van Chris heb ik gehoord dat hij een paar dagen terug drie valken boven zijn huis heeft gezien. Als ik wegrijd, zie ik in de polder boven Simonshaven nog een boomvalk cirkelen. Morgen vertrekken we voor 11 dagen naar Lesbos. Ik denk dat ik ze daarna niet meer zal zien op deze locatie en dat het wachten op het volgende boomvalkjaar kan beginnen.

17-9-2014 Geen boomvalken meer gezien, niet veel tijd gehad om nog te checken. Ik ga ervan uit dat het boomvalkenjaar 2014 erop zit.

Aantal uren observatie locatie 1: 75 .
Broedsucces: 3 uitgevlogen jongen.

Locatie 2.
Broedresultaat 2 uitgevlogen jongen. Lot adoptiejongen onbekend.

26-3-2014 10.00 Op locatie 2 wezen kijken. Hopend op een geschikt kraaiennest. Ik schrik, de complete onderbegroeiing van de bomenrij is tot op de grond gekapt. Wat zal dit worden?
In de rij langs de maas een groot nest, ekster?
In de rij grenzend aan Botlek een kraaiennest in een lage vork tegen de stam, links van het hek.
In boom 10 van 'de gebruikelijke rij' hoog een klein plukje. Mogelijk een kraaiennest in aanbouw.
Twee kraaien zijn wel in de buurt, maar niet met nestbouw bezig. Elders in Spijkenisse al wel kraaien op nesten gezien.

In de tweede hoge dunne populier parallel aan de Groene Kruisweg, fitnesspad, ook een bezet kraaiennest.

23-4-2014 15.00. Het is zonnig met wolken en zacht. In zit koffie te dringen op het afslagveldje. Ineens hoor ik een boomvalk kikikiki. Eureka, ze zijn terug. Ik loop door het poortje in het hek. In een kale boom langs de velden van Botlek zie ik het mij zo bekende silhouet. Even later is het weg en scheert een sikkelvormig silhouet van mij weg. Geluiden worden verder niet gemaakt.

25-4-2014 16.00 Het is bewolkt en drukkend, onweer dreigt. 23 graden, windstil
Ik parkeer bij Spikes en leun tegen mijn auto. Ik speur de populieren af. Boven mij kwettert een meeuw. Ik kijk omhoog en zie dat hij alarmeert op een boomvalk. De valk schroeft boven de populieren parallel aan de Maas op tot grote hoogte. Af en toe een abrupte zwenk waarbij een insect gegrepen wordt. Na 5 minuten maakt de vogel vaart en duikt in een steile streep richting brug naar beneden. Jachtvlucht. Eerst na een uur alarmeren weer een paar meeuwen bij de inlaatsluis en ja hoor, daar vliegt hij. Met een sierlijke draai landt hij in boom 13. Daarna een klaaglijk en zacht wiewiewie. Later ook kikikiki. Dat zou kunnen duiden op 2 valken. Of maakt man soms ook een bedelachtig roepje? Ik heb er maar 1 gezien.

01-05-2014 16.00-18.30 Het is wisselend bewolkt en drukken, onweer dreigt. 18 graden, windstil. Als ik aankom is het stil en dat blijft het. Ik passeer de tijd met het fotograferen van jonge spreeuwen in gaten van de grote wilgen bij SC Botlek. En visdieven en witte kwikken bij de Maas. Zo passeert het wachten onverwachts toch weer snel. Als ik in de auto stap, om 18.30 hoor ik vanuit de rij populieren tussen SCO en Botlek het meerkoetengeluid. Ik stap er op af en zie mijn vriend ineens met een zacht wiewiewie over de peppels scheren en verdwijnen. Twee snelle foto's. Dan zie ik hem zitten in de Essen tegen Botlek aan. Zou dit erop duiden dat hij zijn geld zet op kraaiennest in boom 6?

12-5-2012 08.18-08.30 Regen en redelijk windstil.
even een kwartiertje voor mijn werk. Ik parkeer de auto bij het honkbal en hoor bij het uitstappen een man met zijn meerkoetroep. Recht boven mijn auto. Ik zie een schim en nog een. De eerste vliegt door richting boom 10 van de rij van vorig jaar, dat is het mannetje. De tweede hoor of zie ik niet. Even later vliegt er wel een houtduif weg. Zou dat schim 2 geweest zijn? Kortom, ik kan nog niet bevestigen dat er twee zitten.

16-5-2014 08.00-08.30 Zonnig, weinig wind
Bij het aan komen rijden op de tennis P. Zit er een in een mast langs de lange zijde van het kunstgrasveld. Even later, hoera, komt de tweede. Voor het eerst een koppel gezien hier, dus. Vrijwel direct verdwenen de twee richting West; niet meer gezien.

16-5-2014 16.30 zonnig, iets meer wind uit Noord
Ik zie er even een vliegen, komend vanaf Oude Maas, vliegend naar de rij bomen aan de smalle zijde, dan richting wielerbaan en niet meer gezien. Het zijn al met al steeds flitsjes. Overigens maakten de valken op beide tijdstippen geen enkel geluid.

16-6-2014 16.05-17.00 Bewolkt, met spatjes regen, straffe wind uit Noordwest
Een maand lang op diverse tijdstippen geweest, maar niets meer gezien of gehoord. Op de velden nog steeds veel activiteit van scholen. Vandaag uit mijn werk, de optiek maar thuisgelaten, lijk ik er een te zien op een verre mast bij de wielerbaan. Thuis de telescoop gehaald en Eureka! Het lijkt het mannetje. Na een tijdje, poetst, loert en poept, vliegt hij op richting boom 6 naast de ingang en roept een paar keer fel kikikikiki. Op het oude kraaiennest niets te zien. Het hoeknest bij het gemaal ook niet. Niettemin ben ik blij en hoopvol met weer een levensteken.

18-6-2014 15.15-17.15 Bewolkt met af en toe zon, zwakke wind uit Noord, zwoel.

Vanaf de Tennis P is er niets te zien of horen. Gelukkig geen sporters. Helaas zit het hek op slot. Ik rijd om naar de grote P bij Botlek om de wielerbaan te overzien, waar ik eergisteren het mannetje op een mast zag. Het blijft stil en ik zie geen valken. Wel houtduiven, uit de rij waarin ook boom 6. Een goed teken. Minder teken is, dat een van de duiven het nest lijkt te betreden? Ik verleg mijn aandacht naar een nestholte in een wilg, met jonge spreuwen die gevoerd worden. Veilig in mijn rug, aan de overkant van de weg de bomenrij met boom 6. Om 16.30 dan ineens kikikikiki en een boomvalk die vanuit de bomenrij naar beneden vliegt en daarna een tweede, ook roepend, achter een kraai aan. Het bewijs is weer eens geleverd, dat het geheimschrijvers zijn, want ik was toch al weer bijna anderhalf uur ter plaatse. Mijn geduld wordt rijkelijk beloond. Eerst gaat man op paal zitten, daarna vrouw, en daarna zie ik **een copulatie, zwijzaam, het vrouwtje horizontaal, het mannetje met wapperende vleugels (een prachtige serie foto's is gemaakt)**, waarna man doorvliegt en later nog even een kraai achtervolgt (man bleek weer bij de nestboom te zitten, waar hij buiten mijn blikveld om weer is heen gevlogen). Vrouwtje gaat daarna uitgebreid toilet maken waarbij de veren minutieus gepoetst worden. Zij vliegt nog naar een antenne, nog dichterbij. Dit alles heb ik liggend op mijn buik in de berm, met op de achtergrond een spreuwenfamilie in een nestholte, vanaf de eerste rang mogen aanschouwen.

26-6-2014 16.00-17.15 Wisselend bewolkt, wind 4, Zuidwest.

Bij aankomst zie ik al een boomvalk rond de bomenrij met boom 6 vliegen. Ik ga zitten bij het slootje en zie de valk weer voorbijkomen, **verjaagt twee kraaien**, waarschijnlijk van de familie die het nest voorheen bewoonde, want twee jongen en ouder-kraaien zijn voortdurend in de buurt, en krassen veel. Man boomvalk roept luid en opgewonden kikikikiki. Mannetje landt op nest, stijgt weer op. Dan zie ik man en vrouw samen vliegen. Zij winnen al om elkaar heen vliegend hoogte. Dan vouwt man de vleugels samen en laat zich als een baksteen vallen, om een meter of 10 boven grondhoogte met grote snelheid voorbij te schieten. Wat een snelheid!! Ik heb 4 foto's van het silhouet hiervan kunnen maken. Vrouw verlies ik uit het oog, terwijl man draaiend en cirkelend naar grote hoogte gaat en richting west verdwijnt. Dan denk ik een staart uit het nest te zien steken. Even later beweegt het en is bevestigd dat vrouw op het nest zit (foto gemaakt). Dat blijft zij de rest van de tijd doen, maar nog wel wat rusteloos, met veel schikken en herschikken. Mogelijk al wel eieren, maar nog niet lang, of nog niet alle gelegd, want anders zou ze denk ik niet zo lang van het nest zijn, om nog baltsachtig met man samen te vliegen. Man is stilletjes terug merk ik als hij vanuit boom kraaien weer wegjaagt, gaat hoog in boom 7 zitten uit zicht. Paar keer meerkoetroep en dan is het stil.

4-7-2014 16.00-17.30 Heet en dreigend onweer.

Net als de afgelopen dagen dat ik een aantal maal ben geweest, zit vrouw op het nest. De voorbije dagen het mannetje niet gezien of gehoord. Vandaag vloog het mannetje een paar keer luid kikikiki roepend rond de nestboom, ging even op het asfalt zitten om iets te pakken en toen weer terug in de boom, waar ik hem even kon zien zitten. Verder stil, vrouwtje niet gehoord.

14-7-2014 16.30-17.30 wisselend bewolkt, niet te warm, lekker.

Bij aankomst zie en hoor ik net man een kraai verjagen, die wat te dicht langs het nest ging. Even later zie ik ook het vrouwtje. Samen zitten ze even in de dorre bomen, waarna zij weer op het nest gaat. Man zit nog even en roept een paar keer zijn meerkoetroep en gaat even later in de nestbomenrij zitten, uit het zicht. Een houtduif heeft twee bomen verderop in de laagste vork een nest gemaakt. Daarna blijft het stil. Ik hoor rond 17.15 nog een keer kikikikiki van de man als kraai passeert, maar verder geen actie.

31-7-2014 16.00-17.00 helder en heet, te heet, af en toe een zuchtje wind uit noordoost

Aangekomen zie ik man op mastje zitten. Opeens vliegt hij in een streep richting gemaal, zwenkt omhoog en laat zich als baksteen weer vallen om een indringer te verjagen, luid kikikikiki roepend. Op nest niets te zien, maar het is dan ook vrijwel niet in te zien. Het is te benauwd, dus ik moet vroeg stoppen.

2-8-2014 7.15-8.25 Zwoel, bewolkt, dreigende regen en wat spatjes.

Wat een crime is het om dit nest te bekluren. Van welke hoek ik het ook probeer, er is altijd een stronk, of een forse begroeide tak, die mij het zicht ontnemt.

7.15 Bij aankomst zit man bij achterste rij populieren. Doet een prachtige flyby met een oranje gloed ochtendzon, gaat daarna in de bomenrij zitten van vorig jaar. Ik ga dichterbij het nest, maar vind geen goede kijkplek.

7.20 vrouw roept vanuit nestbomenrij.

7.45 uiteindelijk, langs het veld, kan ik door een piepklein gat door het gebladerte een nest zien. En ik zie 1 jong, al beweeglijk en fors, maar nog geheel in het dons. Hoe ik ook kijk, ik zie geen ander jong, maar het uitzicht is zo abominabel dat dit niets zegt.

8.15 man nadert, kikikiki en draagt prooi over aan vrouw. Dit gebeurt buiten mijn zicht.

8.15 vrouw begint te bedelroepen, een aanhoudend wiewiewie.

8.25 vrouw komt te voorschijn en vliegt met prooi naar nest, waar ik vaag zie dat zij het jong voert. Ik kan ook nu niet opmaken of er meer jongen zijn.

4-8-2014 8.00-8.30 Zonnig en heet. Windstil.

Ik kom voordat ik naar mijn werk ga nog even langs om te proberen een blik in het nest te werpen.

Vanaf de ingang van de club kan ik het redelijk zien. Ik zie een fors donsjong, zonder enig bruin.

4-8-2014 16.30-17.30 Zonnig en heet. Windstil. Alweer een moeizame zoektocht naar een gaatje tussen het loof om het nest te bekijken. Vanaf de berm bij de kleedkamers vind ik eindelijk een minimaal doorkijkje. Langdurig door de telescoop getuurd. Hetzelfde grote donsjong, dat pikt naar een ander donzig iets, dat nauwelijks beweegt. Toch een tweede jong?

Mannetje en vrouwtje in omliggende bomen gezien, mannetje meest in dorre bomen. Een buizerd die te dicht bij het nest komt (± 50 meter) wordt furieus kiekiekie roepend door het mannetje weggejaagd.

11-8-2014 8.00-8.30

16.00-16.30 Het is weer een crime om door het loof een gaatje te vinden om naar het nest te kijken. Uiteindelijk lukt het toch en zie ik op het nest weer een fors jong zitten. Het zit nog rijkelijk in het dons (met name op kop en borst). Hoewel ik het niet goed kan zien, schat ik dat het jong ongeveer 3 weken oud is. Ik ben haast zeker dat het nest maar een jong rijk is.

12-08-2014 8.00-8.30 Wisselend bewolkt. Forse wind, Zuidwest.

Met telelens en statief forceer ik een tunnel door het gebladerte naar het nest. Ik bof: het jong zit rechtop op het nest, en door het dichte loof heen kan ik een paar foto's maken. Adulten niet gezien, maar ongetwijfeld is het vrouwtje in de buurt.

12-08-2014 16.15-17.30 Het licht is nu beter om te fotograferen, dus ik doe nog een poging.

Helaas waait het nu nog harder, zodat het vrijwel onmogelijk is om het nest in zicht te krijgen.

Uiteindelijk lukt het dan toch. Ik richt mijn telelens op het nest en tot mijn grote vreugde blijkt er toch een tweede jong op het nest te zitten. Mijn hart maakt een sprongetje: zo goed en kwaad als het kan maak ik een paar foto's. Mannetje en vrouwtje komen een paar keer hoog boven de bomenrij in beeld. Kort voor ik wegga wordt een prooi gebracht. De prooi-overdracht speelt zich buiten mijn blikveld af. Als ik kort daarna nog even in het nest kijk, zie ik dat het grootste jong iets aan het eten is. Het andere jong kijkt nieuwsgierig toe.

Twee jongen dus!! Wat een enorme geheimschrijvers zijn het toch. Het zal me niets verbazen als er een dezer dagen nog een jong opduikt.

21-8-2014 16.15-17.30

bij aankomst zit er een jong bedelroepend in een boom. Het andere zit bedelroepend in een mast. Het adulte vrouwtje zit iets verderop in een mast. Er gebeurt weinig. Er wordt alleen een kraai verjaagt. Vreemd dat niet alle kraaien worden verjaagd en ook niet alle kraaien die in de buurt van het jong komen. Het lijkt wel of het vrouwtje aan het gedrag van een bepaalde kraai kan zien of deze snode plannen heeft en alleen dan ingrijpt.

27-8-2014 13.00 terwijl ik in het Hartelpark fiets, gaat mijn telefoon. Ik heb Vogelklas Karel Schot aan de lijn. Zij vragen of ik een plek weet om twee jonge boomvalken bij een familie valken te zetten, omdat zij er twee hebben. Zij komen van de ECT en kunnen daar niet terug geplaatst worden. Het wordt een gok, maar we besluiten ze bij locatie 2 uit te zetten. Ik haal ze op een kattenmandje en laat ze om 15.00 op het sportveld los. De beide jongen zijn voorzien van Arnhem ringen en ieder van een kleurring, groen en oranje. Ze kunnen goed vliegen, maar nog niet jagen. Na een tel op het gras te zitten, gaan ze op de wieken richting Populieren. Daar worden ze meteen agressief benaderd door het adulte vrouwtje en haar twee jongen. Ik verlies ze direct uit het oog.

28-8-2014 08.00-8.40 de ter adoptie uitgezette jongen niet gezien.

29-8-2014 08.00-8.30 de twee residente adulten en hun twee jongen zijn ter plaatse. Geen spoor van de adoptanten. Regelmatig worden kraaien verjaagd door ouders en jongen.

16.15-19.30 ook nu geen spoor van de adoptanten. Ik besluit een paar uur te blijven om goed te kunnen speuren, maar helaas.

Bij aankomst jaagt een jong hoog boven populieren en weg op insecten. Het andere jong zit in een mast. Later ook het andere jong en het adulte vrouwtje. Om 18.00 komt het mannetje met een prooi en vliegt ermee naar een lichtmast. Vrouwtje en de jongen zaten al minutenlang te lachen. Vrouw en een jong vliegen op hem af, luid roepend. Vrouw pakt de prooi op de mast over en vliegt verder, het jong bedelend in haar kielzog. Kort daarna draagt vrouwtje de prooi in de lucht aan het jong over. Ik zie langwerpige vleugels en denk aan zwaluw. Het jong vliegt een paar rondjes over het veld met de prooi in de klauwen en strijkt neer op de paal pal voor mij (waardoor foto maken onmogelijk is). Het mannetje gaat op de paal van overdracht zitten poetsen. Het andere jong blijft op zijn paal zitten. Vrouwtje zit op een andere paal.

18.20 vliegt het mannetje ineens op en maakt een cliep cliep geluid. Ineens zie in een kleine, adulte boomvalk (passant) en het residente mannetje achtervolgt hem, nog steeds cliep cliep roepend. Beide verdwijnen boven de Oude Maas. Mannetje keert pas veel later terug, zonder prooi, cirkelt wat rond en verdwijnt in westelijke richting.

31-8-2014 09.30-12.45 wisselend bewolk, wind Zuidwest 4-5

Het voetbalseizoen blijkt begonnen. Een team speelt. De valken zijn alle 4 aanwezig. Ook nu geen spoor van de adoptanten. Ik zien een prooioverdracht op de niet bespeelde hoek van het veld. Verder zie ik de jongen regelmatig boven de populieren op insecten jagen.

2-9-2014-12-9-2014 Ik ben 11 dagen op Lesbos. Op mijn vakantieadres belt een van de terreinknechten mij met de mededeling dat er een boomvalk dood op een veld ligt. Invriezen ziet hij niet zitten, dus ik vraag of hij kan checken op ringen. Na mijn vakantie zal ik informeren. Ik vergeet hem te vragen om een foto te maken, stom!

13-9-2014 15.30 zonnig en warm, wind west 3-4

Tijdens de politietriathlon zie ik een boomvalk jagen boven de populieren van de wielervedbaan. Het licht is te slecht om te kunnen zien adult of juv. Ook geen ringen gezien.

15/16- 9 2014 nog een paar uur ter plaatse, maar geen boomvalken. Ik denk dat ook hier het boomvalkenjaar 2014 erop zit.

13-10-2014 Eindelijk tijd om de terreinknechten te bevragen over de gevonden boomvalk. De man helpt mij lachend uit mijn vertwijfelde nachtmerries: het was geen valk, maar een meeuw, zo hoorde hij van zijn collega die de vogel wilde opruimen.

Aantal uren observatie locatie 2: 32 (slechts, maar de locatie was dan ook zeer observatie-onvriendelijk).

Broedsucces: 2 uitgevlogen jongen; lot adoptiekinderen ongewis.